

KÜLÖNFÉLÉK.

A vallás- és közoktatásügyi ministerségre, melyet a kormány változásával dr. Székely Ferencz igazságügyi minister ideiglenesen töltött be, gróf Zichy János neveztetett ki. Gr. Zichy erős hitű r. katolikus, a mi azonban még nem zárja ki, hogy mint az állam ministere, liberalis valláspolitikát ne kövessen.

Gróf Tisza István a lelkészképzésről a ref. konventen általánosan figyelemkeltő nyilatkozatot tett, melyben egyebek mellett ezeket mondja:

„A lelkészképzést két irányban kell bővíteni. Egyik a szorosán vett cura pastoralis intenzivebb felkarolása, a közvetlen, bensőbb érintkezés a hivekkel, a másik a foglalkozás a társadalmi mozgalmakkal. Nem szociológia kell ide. A szociológia nem precíz tudomány. Ammire elvont, hogy egyáltalán nem alkalmas a lelkészek felfegyverzésére. A lelkész csak dilettáns fogalmakat szerezhet a szociológiáról. Nem a szociológia, hanem a *nemzetgazdaság ismeretére kell törekedni*. Ezen elméleti ismeretek alapján kell, hogy a lelkész megismerkedjék a gyakorlati kérdésekkel is, a melyek az alsóbb néprétegek felemelésére alkalmasok. A cura pastoralis elméleti és gyakorlati uton ismerttetendő meg a leendő lelkészekkel. Különösen tanulmányozni kell az e tekintetben igen előre haladt külföld hasonló irányu mozgalmait. Arra való embert kell kiküldeni tanulmányutra, s az illetővel azután taükönyvet íratni a cura pastoralisról.”

Megjegyezzük, hogy mult évi unitárius Főtanácsunk már felvette a theologus növendékek tárgyai közé a nemzetgazdaságtant, a minek tanítását részünkről is igen fontosnak és szükségesnek tartjuk.

A vasárnap megünneplésére a székelyudvarhelyi unitárius egyházközség közelebbről tartott közgyűlésében Pálffy Aladárnak a következő fontos indítványát tárgyalta:

„Tekintettel az 1868. évi LIII. t.-cz. 19. §., valamint az 1879. évi XI. t.-cz. 52. §-ára, továbbá a vasárnapi munkaszünetről alkotott 1891. XIII. t.-cz. hézagos voltára, a mennyiben ezen utóbbi

törvény csak az ipari munkásokra terjeszti ki a vasárnapi munkaszünetet, ellentétben az 1868. évi LIII. t.-cz. 19. §-ával, mely mindenféle munkát eltilt, s így az állami tisztviselők nem élvezhetik ennek áldásos voltát, mert vasár- és ünnepnapokon is dolgozniok kell, habár semmi akadály sem forog fenn, hogy a munkaszünet rájuk is kiterjesztessék, hogy legalább ünnepnapjaikon a tisztviselők templomaikban akadály nélkül megjelenhessenek, s hogy 6 napi odaadó munka után egy nap pihenhessenek s e napot családjuknak és vallási érzületüknek szentelhessék; az egyházköztség indítson actiót a maga felsőbb fórumai útján, nyujtsa be ezen indítványt a köri közgyűlésnek és Udvarhelyvármegye törvényhatósági közgyűlésének is tárgyalás céljából s egyúttal kellően megindokolt átiratban keresse meg a helybeli nagyrabecsült társ egyházközségek tisztelendő egyháztanácsait is az eszme leendő propagálására s kérje fel nevezett egyháztanácsokat és a vármegyei közgyűlést is az indítványnak a maguk illetékes hatóságaik elé leendő felterjesztésére, illetve a legjobbnak vélt út-módnak megtalálására abban, hogy a jelzett országos törvény alapján, a tisztviselőkre a vasárnapi munkaszünet kiterjesztessék, hogy a tisztviselők templom gyakorlása megkönnyítve legyen és hogy az állami tisztviselőknek is épúgy, mint a vármegyei tisztviselők és az ipari munkásoknak a vasárnapi munkaszünet, biztosítsák. Kérje továbbá a vármegyei törvényhatósági közgyűlést, hogy a képviselőházhoz és a kormányhoz a vasárnapi munkaszünet ügyében intézzen feliratot és az összes törvényhatóságoknak pártolás céljából küldje meg“.

Csak az indítvány szellemében járunk el, midőn ezen ügyet a legnagyobb tisztelettel átesszük a Tisztelendő Egyháznak és a vármegyei törvényhatóságnak is megtárgyalás s elfogadás után illetékes fórum elé leendő juttatás céljából.

Mindehhez hosszas indokolás nem szükséges. Sőt magában véve már ez oly tény, melynél könnyen átsiklani a keresztény egyházi testületeknek nem lehet s nem szabad. Ugy kell néznünk azt, mint az ébredező vallásos lelkiismeret jajszavát a sivár és kietlen közélet mezején. . . . A század uralkodó világnézete a socialismus tüzetől túlfűtve, a templom küszöbében állva nagyhangú kijelentéseket kockáztat, hogy az istentisztelet csak a szegényebb, a miveletlenebb néprétegeknek valók, hogy a vallás helyére lépett a tudás, s hogy a keresztényi érzelmektől üresre separt emberi szívnek megnyomortása, s a tiszta és ideális erkölcsi érzéknek megtompítása. . . . a kultúra követelménye, a fejlődés jele! Vajjon hol van az erős, forró hittől hevített, lelkesedésben munkás közvélemény, mely az emberi természetre mért kibeszélhetetlen veszély ellen felemelve tiltakozó szavát? A kibeszélhetetlen keresztényi érzélem, azoknak hiába beszélünk! Ellenben a művelt magyar társadalomban sokan vannak, a kik tudják és érzik is, hogy a kereszténység szép feladata semmi más, mint az egyént jobbá és megelégedettebbé tenni, az összes kötelességeire inteni, a belsőt megtökéletesíteni, hogy a

külső cselekvésekben úgy folytatódják. Sokan vannak, kik át vannak hatva attól az erős meggyőződéstől, hogy a vallás míg tekintélyt nyerne a legműveltebbek templom gyakorlásától, addig a közélet viszont csak melegséget nyerne, ha a vallás eszméi a műveltebb lelkeket az idealisabb élethez és a nyugalomhoz, a munka, béke forrásaihoz szellemi erősbülésre vezérelnék. Ennek tudata kell, hogy kimozdítson bennünket a társadalom legjobb erőinek összeszedésére, sajnálatos körülmények miatt a templom megesorbult tekintélyének új fényben való ragyogtatására, megragadására annak a felénk nyuló kéznek, melylyel sikerülni fog, hogy egységesebb közszellem lépjen minden helyre, hol ma a gúny, a szitok, a jelszóbolondítás s minden szent dolog tiprása üzetik.

Hisszük, hogy mindezen indokainkat a tisztelendő egyház, valamint a törvényhatóság közgyűlése nálunknál még sokkal inkább átérzi s értésének erejével, tekintélyének súlyával az ügyet még sokkal nagyobb erővel és sikeresebben fogja a cél felé vivő útra terelni, mint azt mi tehetjük.

Eppen ezért ismételtén is kérve indítványunk elfogadását s az azzal kapcsolatos intézkedések megtételét, vagyunk tisztelettel Székelyudvarhely, 1910. évi márczius hó 25.

Deák Lajos, gondnok.

Bölönyi Vilmos, lelkész.

Dr. Gálffi Endre †. A martonosi Gálffiak erős, kemény nemzetségéből való. Úgy állta meg helyét is. A múlt száz hatvanas éveiben Kolozsvár városának egyik tekintélyes, kereséft orvosa volt s azután a polgári életet a katonáival cserélve föl, a megalakult honvédségnél szolgált, mint orvos. Foglalkozása lekötötte és ritkán vehetett részt egyházi ügyeinkben, de hitsorsosaival mindig együtt-érezett és érdeklődött adományaival is intézményeink iránt. E szel-lemet hagyta fiára is, kit a katonai pályára nevelt.

Gyászhirek. *Dr. Martonosi Gálffy Endre* nyug. m. kir. honvéd főörzsorvos, a Ferencz József-rend lovagja, egyháztanácsos életének 77-ik évében febr. 18.-án Kolozsvárt elhalálozott. A család részéről gyászolják: özvegye Gálffy Endréné, Makkai Katalin; gyermekei: Gálffy Gyula es. és kir. utászzádos, Gálffy Róza, Bányai Kálmán es. és kir. százados neje s nagyszámu rokonság. — Hadházy Sándort, a magyarországi unitárius egyház pénztárnokát és családját érzékeny veszteség érte. Kisebbik fiok, egyik szép reményük, ifj. *Hadházy József* III-ik gymn. osztályu tanuló febr. 22.-én hosszas szenvedés után megszűnt élni. — Lakatos Ferencz Kolozsvár városi főszámvevő, egyháztanácsos elvesztette édes atyját, homoródkeményfalvi id. *Lakatos Ferenczet*, ki életének 91-ik évében

febr. 27.-én hunyt el Kolozsvárt. Homoródkeményfalvi birtokos s a szabadságharczban honvédhadnagy volt.

Kanyaró Ferencz a kolozsvári unitárius főgymnasium nyug. tanára, egyházi tanácsos, folyóiratunknak egyik főmunkatársa életének 51-ik évében Kolozsvárt martius 21.-én hosszas szenvedés után elhalt. Kanyaró Endre tordai iparos, Kanyaró Pál vasuti állomásfőnök testvérüket, Kőváry Endre unokaöcsesét vesztette benne. Haláláról a kollégium tanári kara külön gyászjelentést adott ki. Tetemét a család Kolozsvárról Tordára szállíttatta és ott helyezte martius 23.-án az ótordai köztemetőben végnyugalomra. — Nagyajtai *Darkó Gábor* magyar kir. főerdőmérnök, a bereczki m. kir. járási erdőgondnokság vezetője életének 46-ik, boldog házasságának 13-ik évében martius 24.-én Nagyajtán elhunyt. Özv. Darkó Gáborné, Lakatos Jolán szeretett férjét, s id. Darkó Lajos nagyajtai birtokos édes jó fiát siratja a korán elköltözöttben.

ARANYKÖNYV.

Báró Kemény Gézáné hagyományai.

Báró Kemény Gézáné, Szilvássy Gizella, Homoródszentmártoni Gedő József jóltevőnk unokája, ki folyó évi február 1-én halt el, kolozsvári egyházközségünknak 400 koronát és kolozsvári kollégiumunknak 1000 koronát hagyományozott. A nemes főúri nő hagyományait testvére, Méltóságos Szilvássy Béla földbirtokos úr már ki is fizette és az illető hatóságok ezért hálás köszönetüket fejezték ki.

Uj alapítvány a székelykeresztúri gymnasiumnál.

Dr. Jankovich Pál t. főorvos a helybeli unitárius gymnasiumhoz 100 (száz) korona alapítványt tett. Kamatjából 1910—11. iskolai évtől kezdve felekezeti és nemzeti különbség nélkül évenként jutalmaztassék az a tanuló, a ki magatartásában, ruházatában, az intézeti tárgyak megkimélésében, szóval minden ténykedésében a legnagyobb rendet, tisztaságot és kimélet tanusít. Ily czélra vagy 20 év óta évenként 5 korona jutalomdíj kitűzésével meghozta áldozatát. E jutalmazást folytonossá akarta tenni alapítványával. Maga és családja részéről kilátásba helyezi az alapítvány növelését. Alapítványozóban egy áldozatkész, valódi humánus lélek, a hivatott szakférfi és pedagógus nyilatkozott meg. Az intézet, az igazgatóság részéről leghálásabb köszönetet mondok alapítványozónak nemescélú alapítványáért.

Székelykeresztúr, 1910 márt. 10-én.

PAP MÓZES,
gymn. igazgató.

